

La biblioteca en procés de canvi

[Versión castellana]

JULIO ALONSO ARÉVALO
Professor
Universidad de Salamanca
alar@usal.es

Resum

El context de les biblioteques està mutant de la mateixa manera que passa en altres entorns socials. Les biblioteques s'han d'adaptar a un món en què cada vegada més i més informació està en format digital, accessible en qualsevol moment i en qualsevol lloc. Per això les biblioteques estan redissenyant els seus espais i les seves regles per tal de donar cabuda als nous comportaments, necessitats i hàbits que demanen els usuaris i les seves comunitats. Per aquest motiu, moltes biblioteques estan creant espais rics amb eines i tecnologies avançades que inspiren i faciliten l'aprenentatge, el descobriment, la creació i l'experimentació. Entre les propostes més innovadores hi ha la que fa referència a la biblioteca com a generadora de contingut, un espai per a la creació i dinamització de la seva comunitat.

Resumen

El contexto de las bibliotecas está mutando al igual que ocurre en otros entornos sociales. Las bibliotecas deben adaptarse a un mundo en el que cada vez más y más información está en formato digital, accesible en cualquier momento y en cualquier lugar, por ello las bibliotecas están rediseñando sus espacios y sus reglas para dar cabida a los nuevos comportamientos, necesidades y hábitos que demandan los usuarios y sus comunidades. Por este motivo, muchas bibliotecas están creando espacios ricos con herramientas y tecnologías avanzadas que inspiran y facilitan el aprendizaje, el descubrimiento, la creación y la experimentación. Entre las propuestas más innovadoras está la relativa a la biblioteca como generadora de contenido, un espacio para la creación y dinamización de su comunidad.

Abstract

Like other social environments, libraries are being required to adapt to a world where information is becoming increasingly digitized and can be accessed at any moment in any place. For this reason many library institutions are redesigning the spaces in which they offer services and the rules by which they operate, tailoring these to suit the changing behaviour, needs and habits of users and communities. Many centres are creating spaces enhanced by advanced tools and applications that inspire and facilitate learning, discovery, creation and experimentation. One of the most innovative models for change considers the library as a vehicle for content generation and a space where communities can be created and promoted.

Paraules clau: Biblioteques, innovació

Keywords: Libraries, innovation

Rebut: 14/10/2015. Acceptat: 23/02/2016.

1 Què és la innovació?

La innovació és la provisió d'un major valor als clients a través de productes o serveis més eficaços; per tant, la innovació és una nova manera de crear valor al mercat o en un servei determinat. Innovar té a veure amb el desenvolupament de nous conceptes, la recerca de noves formes de fer les coses i tenir en compte de les noves formes d'aplicar les idees. Una altra de les característiques és que la innovació requereix un element d'aplicació, és a dir, que si es desenvolupa un producte o servei nou o millorat és innovador en la mesura en què es pot aplicar a situacions de la vida real. La innovació genera canvis. El canvi pot implicar la millora d'un producte o un servei existent que millorarà la qualitat de vida de les persones (European Commission, 2015). El canvi ha de ser incremental i ha de tenir un impacte i valor, ja sigui social, econòmic o d'un altre tipus. Com a tal, la innovació requereix un consumidor, és a dir, algú que se'n beneficiï. A més requereix un nivell sostingut de compromís i cooperació de tots els socis implicats en l'ecosistema (Sandeep, 2013).

2 Què és la cultura de la innovació?

Una cultura de la innovació és un ecosistema que dona suport al pensament creatiu i avança en els esforços per extreure valor econòmic i social del coneixement i, en fer-ho, genera productes, serveis o processos nous o millors. Una cultura saludable de la innovació té un conjunt compartit de valors i creences que reforcen mútuament la importància de la innovació, així com també un patró integrat de comportament que dona suport a la investigació i la innovació. Per aquest motiu, una pròspera cultura de la innovació aprofita les fortaleses existents en un ecosistema determinat (Couros, 2013).

- **Center for the Future of Libraries (<http://www.ala.org/transforminglibraries/future>)** . Centre que depèn de l'American Library Association (ALA) i que va ser creat el 2013 gràcies a l'impuls de l'American Alliance of Museums Center for the Future of Museums. Té com a objectiu identificar les noves tendències relacionades amb les biblioteques i les comunitats a les quals serveixen, promoure tècniques i innovació per ajudar els bibliotecaris a redissenyar el futur de les seves biblioteques i construir connexions amb experts i pensadors en innovació per tal d'ajudar que les biblioteques abordin qüestions emergents.
- **Libraries Transforming Communities (<http://www.ala.org/transforminglibraries/libraries-transforming-communities>)** . Iniciativa de l'ALA que busca enfortir els rols dels bibliotecaris com a líders comunitaris bàsics i agents de canvi. La iniciativa respon a una necessitat crítica en el camp de les biblioteques de desenvolupament i difusió de noves eines, recursos i suport als bibliotecaris amb l'objectiu de comprometre's a través de noves formes amb les seves comunitats.
- **Outside the Lines (<http://getoutsidethelines.org/>)** . Organització en la qual participen 279 biblioteques de tot el món la finalitat de la qual és connectar amb la creativitat, la tecnologia, la descoberta i amb totes les experiències innovadores que proporcionen les biblioteques en l'actualitat (impressores en 3D, llibre digital, classes de fusteria, buscar ajuda per trobar feina, espais incubadores, biblioteques de llavors, estudis de gravació, etc.).
- **Library Test Kitchen Group (<http://www.librarytestkitchen.org/>)** . Seminari avançat de la Graduate School of Design de Harvard que col·labora amb la biblioteca de la Harvard University i les biblioteques universitàries i públiques de tots els EUA per afavorir un canvi positiu en les biblioteques des de dins del sistema actual.
- **Little Free Library (<http://littlefreelibrary.org/>)** . Més enllà dels sistemes de finançament públic, el model de biblioteca com a intervenció es desenvolupa en els esforços individuals i comunitaris amb projectes com les petites biblioteques lliures al carrer on els veïns col·loquen caixes fetes amb materials reciclables amb l'objecte de compartir llibres i lectures amb la seva comunitat.
- **The Book Truck (<http://www.thebooktruck.org/>)** . Iniciativa de la ciutat de Los Angeles que ofereix gratuïtament, des d'una camioneta, llibres acuradament seleccionats als adolescents en les comunitats marginades de la ciutat sense cap compromís a canvi, amb la missió de donar suport, integrar i proporcionar l'autonomia dels adolescents com a lectors.
- **Amigos eShelf (<http://eshelf.amigos.org/>)** . Organització sense ànim de lucre, basada en afiliació, dedicada a proporcionar ajuda a les biblioteques per millorar-ne les col·leccions de llibres electrònics. La seva missió és promoure l'intercanvi de recursos i l'obtenció de serveis innovadors més assequibles a través de la col·laboració.
- **How libraries change lives (<http://librarieschangelives.eu/index.cfm/public-libraries-2020-tour/home>)** . Les biblioteques donen suport activament a l'aprenentatge permanent i ofereixen a les persones l'accés a tecnologia punta i habilitats digitals. D'aquesta manera permeten a la gent participar en l'economia del coneixement. Vint-i-quatre milions d'adults participen en activitats d'aprenentatge no formal a la seva biblioteca pública cada any fent de les biblioteques institucions d'aprenentatge estratègiques absolutament essencials que fan a les seves comunitats més intel·ligents.

3 Biblioteques en procés de canvi

Les biblioteques van ser un dels serveis pioners de l'Administració pública a tenir presència al web. Des de llavors les biblioteques han continuat renovant i innovant de manera continuada, fet que ha exigint una renovació continuada de coneixements per part dels professionals de la informació que han incorporat nous rols i noves competències. D'altra banda, la gent demana a les biblioteques serveis que possibilitin desenvolupar millor les seves activitats com un espai de treball, aprenentatge i convivència.

En general, es continua tenint una idea molt simplista i esbiaixada del que és i el que ofereix una biblioteca. Per a la majoria, les biblioteques són llocs on obtenir informació. Però precisament en l'era de Google a la informació s'hi accedeix cada vegada més fàcilment gràcies a les facilitats que proporciona la digitalització de continguts i les xarxes d'informació, aspecte que s'ha vist encara més afavorit amb l'arribada dels dispositius mòbils que han fet créixer la capacitat d'accedir a qualsevol informació en qualsevol moment i lloc. La major part de la informació que necessitem en el dia a dia de la nostra vida es pot trobar en format analògic o digital; com a conseqüència d'això, freqüentment es planteja la qüestió de quin és el paper de la biblioteca en l'era digital.

D'aquesta manera, les biblioteques es troben en un moment de la seva història en el qual es veuen qüestionades per una sèrie de corrents contradictoris (Horrigan, 2015). Els ciutadans creuen que les biblioteques són institucions importants per a les seves comunitats i manifesten l'interès per elles, però hi ha indicis que la participació dels ciutadans en aquests serveis ha disminuït en els últims tres anys. De tota manera, avui i en el futur, les biblioteques continuen i continuaran omplint una necessitat crucial, com demostra la seva provada capacitat per adaptar-se a les necessitats i demandes de les seves comunitats canviants. On aquest fet s'evidencia més és en la iniciativa "**Libraries Transforming Communities (<http://www.ala.org/transforminglibraries/libraries-transforming-communities>)**" de l'ALA, que tracta d'abordar "a critical need within the library field by developing and distributing new tools, resources and support for librarians to engage with their communities in new ways", perquè ciutadans i responsables polítics prenguin consciència del valor de la biblioteca per a les seves comunitats.

Ara bé, què desitgen els usuaris de les biblioteques? Pew Internet va publicar un informe el 2013, titulat *Library Services in the Digital Age* (<http://libraries.pewinternet.org/2013/01/22/library-services/>), que contenia una enquesta en la qual es va preguntar als participants què desitjaven que els proporcionessin les biblioteques del futur (Zickuhr *et al.*, 2013). Van contestar l'enquesta d'àmbit nacional 2.252 nord-americans majors de setze anys, i les entrevistes es van dur a terme entre el 10 d'octubre i el 15 de novembre de 2012 a través de telèfon mòbil i telèfon fix en anglès i espanyol. Aquestes són algunes de les idees més destacades que van aportar:

1. Aplicacions per accedir als materials i programes de la biblioteca (35 %).

2. Accés a la tecnologia per provar nous dispositius (35 %).
3. Aplicacions GPS de navegació per ajudar els usuaris a localitzar el material a l'interior dels edificis de biblioteques (34 %).
4. Màquines de préstec o quioscos situats a tota la comunitat, on la gent pugui consultar llibres, pel·lícules o música sense haver d'anar a la biblioteca (33 %).
5. Recomanacions a l'estil d'Amazon basades en el comportament dels usuaris (29 %).

Al seu torn, és molt interessant la reflexió que en fa Garmer (2014). L'autora considera que el paper de la biblioteca del segle XXI en l'era digital s'ha de basar en els seus tres actius clau: la gent, el lloc i la plataforma.

- **La gent.** La biblioteca del segle XXI representa l'allunyament de l'eix que fins ara havia estat fonamental, que era el de la construcció de col·leccions per orientar-se cap a la construcció de capital humà, de relacions i xarxes de coneixement en la comunitat. En aquest nou entorn, les persones són el centre de la missió de la biblioteca per inspirar i cultivar l'aprenentatge, avançar en el coneixement per fomentar i enfortir les seves comunitats. Com que les funcions de la biblioteca canvien i s'expandeixen, el personal de la biblioteca va perfeccionant i ampliant les seves capacitats per tal de satisfer les noves necessitats i definir el valor constant de la biblioteca dins la comunitat. Com va posar de manifest Sari Feldman, directora de l'ALA, la biblioteca d'avui es defineix més pel que proporcionen els bibliotecaris als usuaris que pels recursos que conté (Miller, 2015). En aquest sentit, els professionals de les biblioteques donen suport a necessitats d'informació úniques dels usuaris de la biblioteca facilitant experiències d'aprenentatge personalitzat. Per això duen a terme múltiples funcions: com a formadors, mentors, facilitadors i docents més que com a fonts d'informació. Tot això requereix l'especialització del professional com el recurs més important que posseeix la biblioteca, amb un enfocament centrat en la maximització de la capacitat i el compromís amb l'usuari i la seva comunitat. És a través d'aquest compromís que els valors i els actius de cada biblioteca poden ser plenament aprofitats i optimitzats per la societat. La millor resposta és considerar els bibliotecaris com a "curadors" per a les seves comunitats, autèntics "filtres col·laboratius" amb l'interès i les necessitats del públic sempre en ment.
- **El lloc.** A mesura que disposem de més informació en format digital, les biblioteques públiques han de disposar de menys material tangible en les seves col·leccions, ja que els usuaris de la biblioteca podran accedir a la informació digital des d'on siguin, sense haver de desplaçar-se a la biblioteca. Per això la biblioteca com a espai físic cada vegada serà menys un lloc perquè els ciutadans s'emportin llibres en préstec i més un lloc on els ciutadans participin a construir les seves identitats personals i ciutadanes. D'aquesta manera, la reducció dels materials físics, una major mobilitat dels clients i el desig d'una major col·laboració estan canviant la naturalesa de l'espai físic de la biblioteca pública. Per això, la biblioteca com a espai físic s'ha de sotmetre a una transició orientada a l'obertura i a la flexibilitat necessàries per prosperar en un món en canvi constant. Un aspecte vital d'aquesta flexibilitat és la creació d'espais que poden adaptar-se als canviants models operatius de les biblioteques.
- **La plataforma.** A més de ser un espai físic, la biblioteca en l'era digital és un espai virtual accessible des de qualsevol lloc durant vint-i-quatre hores al dia els set dies de la setmana (24/7). En aquest espai virtual la biblioteca organitza i promou llocs web, grups de discussió en línia, classes, clubs de llibres i punts d'accés mitjançant Wi-Fi, com a exemples de la creixent i contínua presència en la seva comunitat. Però no hem de considerar aquest espai virtual com un lloc a part i independent de la biblioteca física. Tots dos espais, físic i virtual, s'han d'integrar i interactuar tenint en compte el seu objectiu de servir plenament a la missió de la biblioteca construïda entorn d'un accés equitatiu, l'aprenentatge i el desenvolupament cívic. Per això, la biblioteca com a plataforma d'aprenentatge de la comunitat és la proposta innovadora de la biblioteca pública a l'era digital. Les transformacions de l'era digital permeten als individus i les comunitats crear el propi aprenentatge i gestionar els coneixements de manera més flexible i informal. Amb aquest fi, les biblioteques es converteixen en plataformes de base en la qual els individus i les comunitats creen serveis, dades i eines que beneficien la comunitat. Així, la biblioteca com a plataforma assumeix les necessitats i els objectius de la seva comunitat d'aprenentatge, i per això donen suport a l'emprenedor: ajuden a aprofitar les oportunitats que la societat de la informació brinda als individus siguin on siguin, amb l'ajuda d'altres persones de la comunitat. Segons Garmer (2014), una característica distintiva de la biblioteca com a plataforma és que es tracta d'una entitat objectiva que opera entorn dels interessos dels seus usuaris, en contrast amb les plataformes comercials que desdibuixen la línia entre l'usuari i els interessos comercials. Així la biblioteca com a plataforma crea diàleg comunitari que obre pas a nous coneixements i crea coneixement social.

Atenent a aquestes noves necessitats, les biblioteques d'avui s'estan transformant en espais versàtils, espais polivalents que, a més d'oferir a la gent l'oportunitat d'accedir a una gran quantitat de materials físics de lectura, també proporcionen accés a Internet, a dispositius digitals, suport a les persones en la cerca de feina i aplicacions mòbils per facilitar l'accés als recursos en línia. A més, ofereixen oportunitats d'aprenentatge en contextos informals, com ara espais per a reunions i trobades per al públic en general, per a grups comunitaris i altres organitzacions locals. El canvi de concepte del que vol ser la biblioteca del futur, en algun cas fins i tot ha portat algunes biblioteques a emprendre un canvi de nom, fet molt representatiu d'aquesta nova situació. En són exemples, la Wigan Central Library que ara s'anomena Campus Wigan Life Centre, o l'Oldham Public Library que ara ha passat a denominar-se Oldham Library and Lifelong Learning Centre (Agresta, 2015).

L'espai físic és un altre dels principals punts forts d'aquests nous projectes. Es tracta de concebre espais amplis on la gent se senti còmoda i es propiciïn les relacions entre les persones. Generalment es tracta de crear espais compartits per tal d'estimular la socialització i col·laboració entre els participants, a més de proporcionar eines basades en l'economia social o compartida (impressores en 3D, talladores làser, màquines de cosir, etc.) o serveis que coajudin al fet que els usuaris tinguin cobertes totes les necessitats, incloent-hi les més bàsiques com màquines de cafè, microones o cuina. De manera que, atès que la informació s'està convertint cada vegada més en un recurs de més fàcil accés a través de xarxes en línia, les biblioteques estan reforçant els seus espais físics per mantenir-ne la rellevància. Així les biblioteques públiques estan responent a una àmplia gamma de necessitats actuals i emergents. Es tractaria de crear un potencial dels projectes de desenvolupament de la biblioteca per a la provisió d'espai públic en un món en privatització, fet que converteix la biblioteca en un lloc on es fomenta l'intercanvi de coneixement, habilitats i idees. És així com neix la sinergia que enforteix la creativitat i la col·laboració i es reforcen els llaços de la biblioteca amb la comunitat a què serveix. Aquest fet ha portat a parlar de la biblioteca com *el tercer lloc* un espai centrat en l'aprenentatge, per definir aquest nou espai essencial per als individus, en contrast amb aquells en què es proporciona una formació per concebre's com un espai d'aprenentatge alternatiu, flexible i informal (Trowbridge, 2015).

Com que l'accés bàsic a Internet ja no és una novetat a les biblioteques, s'estan introduint algunes tecnologies d'avantguarda amb l'objectiu que tothom les pugui usar, més per a la creació i menys per a activitats més passives com les que tradicionalment han ofert les biblioteques, com són llegir i veure. Les biblioteques del futur s'orientaran més a augmentar la seva rellevància en els propers anys, tenint en compte l'augment de l'economia compartida, també coneguda com *l'economia social* o *l'economia de col·laboració*. L'economia de compartir vol dir que en lloc de ser amo de les coses directament, la gent paga per utilitzar-les només quan les necessita. Es tracta de sistemes econòmics sostenibles entorn de la distribució dels actius humans i físics, que inclouen la creació compartida, producció, distribució, comerç i consum de béns i serveis per part de diferents persones i organitzacions.

Si bé cal tenir en compte que aquest nou concepte de biblioteca no és excoent, ja que les biblioteques del futur continuaran preservant i transmetent coneixements com han fet fins ara, convé remarcar que els nous reptes als quals les biblioteques s'enfronten com a espais n'estan estimulant la reinvençió i reimaginació gairebé radical. Malgrat tot, aquest canvi, que a alguns pot semblar profund, tampoc és tan nou, ja que les biblioteques públiques sempre han contribuït al desenvolupament econòmic local a través dels serveis tradicionals, com ara l'accés a oportunitats d'educació i de formació, tallers de redacció de currículum i cerca de feina. No obstant això, amb un èmfasi renovat en les aliances i experiències, ara ofereixen més i millors oportunitats per a l'expansió dels serveis orientats al desenvolupament econòmic a través de nous conceptes com *placemaking*, *makerspaces* o *FabLabs* (Howard *et al.*, 2007).

L'informe *Horizon* de The New Media Consortium és un document que es publica anualment i que recull les tendències i tecnologies que dirigiran el canvi educatiu a les universitats i l'aprenentatge en el nivell superior d'ensenyament. L'informe d'aquest any parla que una de les tendències que estan tenint un fort impacte i que afectaran les biblioteques en els propers anys és la creació de *makerspaces* (Johnson *et al.*, 2015), que són espais amb recursos comunitaris enfocats a la fabricació d'elements que uneixen allò físic amb allò tecnològic. En essència, els *FabLabs* són el mateix que els *makerspaces* —que seria el terme més genèric—, si bé els *FabLabs* o "laboratoris de fabricació" són espais eminentment tecnològics on els estudiants disposen de recursos gairebé il·limitats per dissenyar i desenvolupar els seus invents. Aquests espais tenen origen en els *hackerspaces*, llocs on es pot crear de tot usant la tecnologia, que ja existien a Alemanya en la dècada de 1990. Potser l'exemple més conegut és C-base.

Finalment, un *FabLab* és un taller completament equipat on les persones tenen l'oportunitat de fabricar alguna cosa, de transformar una idea en un objecte concret. Són espais que funcionen com tallers tecnològics, que per les dimensions permeten fer treballs a gran escala, però sobretot contenen grans i costosos equips que difícilment podria adquirir una persona a títol individual. Entre aquest tipus de maquinària hi trobaríem màquines per fer talls amb làser i per raig d'aigua, espais per soldar, per treballar amb plàstics o fusta, impressores en 3D, programari especialitzat i programes de disseny en 2D i 3D.

Fa un parell d'anys Corinne Hill, directora de la Chattanooga Public Library, va buidar tota la quarta planta de llibres i prestatgeries —1.300 metres quadrats d'espai d'emmagatzemament— i va obrir un espai de col·laboració per a la comunitat, un taller públic amb tecnologia, un lloc que els membres de la comunitat poden utilitzar per treballar en projectes o tractar de posar en marxa un negoci. I es va decidir canviar la biblioteca, i deixar espai per a impressores en 3D i talladores de vinil. Així que en lloc de gastar 10.000 \$ per a l'accés a obres de referència de poc ús o gens, la biblioteca va adquirir impressores en 3D per prop de 2.000 \$, un tallador làser de prop de 5.000 \$, i un tallador de vinil per 3.000 \$. Amb aquestes accions, la biblioteca s'ha rebatejat a si mateixa com una alternativa per a la mobilitat social. A més, la biblioteca col·labora amb Engage 3D, una organització no lucrativa local que promou l'educació en tecnologies de la informàtica, amb l'esperança d'atreure més llocs de treball d'alta tecnologia a la zona. Fins i tot l'estiu passat, va ajudar a organitzar un campament per als adolescents el tema del qual va ser la programació informàtica (Resnick, 2014). I la filosofia d'aquest canvi sembla que funciona. L'assistència de públic s'ha incrementat un 150 % en tot el sistema de les quatre biblioteques. El treball de Corinne Hill s'ha guanyat el respecte dels seus companys. El gener del 2014 el *Library Journal* la va nomenar bibliotecària de l'any i el mateix director de la revista va dir que Hill havia creat un model per a altres bibliotecaris. Altres biblioteques dels Estats Units han copiat el model, i ja algunes ofereixen als usuaris espais amb equips, programari i serveis per estimular la creació de continguts (McDermott, 2014). Molt significatives d'aquesta transformació són les paraules de Cassie Guthrie, directora de la Greece Public Library i impulsora d'aquest tipus de transformació a la seva biblioteca: "I think the idea is more like the library as a kitchen, whereas in the old days the library was more of a grocery store" (McDermott, 2014).

Recentment la New York Public Library (NYPL) va començar a transferir gran part de la seva col·lecció d'investigació a un dipòsit que té a Nova Jersey. A més, es va demanar a un grup d'enginyers redissenyar l'espai eliminant part dels prestatges de la sala de lectura anomenada *Rose Reading Room*. El pla consisteix a transformar l'interior d'aquest edifici icònic del carrer 42, la finalitat original del qual era disposar d'un espai d'emmagatzematge per a llibres amb un parell de sales de lectura connectades orientades als serveis de lectura, en un espai més obert. Tot això amb la protesta consegüent dels usuaris més erudits i més conservadors de la NYPL. Aquesta decisió i l'oposició a la reforma de part dels usuaris és només una fita en la crisi d'identitat del ràpid desenvolupament de les biblioteques del segle XXI.

Ara bé, l'esperit creador que ha aconseguit gran popularitat a les biblioteques públiques també ha arribat a les biblioteques universitàries; d'aquesta manera, la biblioteca de la Harvard University, una de les biblioteques universitàries més importants del món, ha encarregat a un grup d'acadèmics anomenat *Library Test Kitchen Group* un projecte cooperatiu d'aquest tipus, i així traçar un camí cap a un futur digital per crear un prototip d'espai híbrid en què coexisteixin allò digital i allò analògic, incloent-hi una biblioteca emergent portàtil, tallers d'edició i d'escriptura i un laboratori de productes comestibles creats per impressores en 3D. Si la biblioteca presta llibres, per què no pot també prestar eines, joguines o equips? D'aquesta manera les biblioteques exerceixen sovint un paper de facilitadores, proporcionant el que les comunitats necessiten en el moment en què es percep en l'horitzó un canvi del que la gent vol que sigui la seva biblioteca (Dudley, 2013).

La biblioteca universitària per als estudiants d'avui no solament ha de proporcionar llibres de text i silenci per estudiar. La biblioteca ha de tenir cada vegada més a ser un pont entre la classe i la carrera futura de l'alumne. Els estudiants d'avui volen accés durant vint-i-quatre hores (24/7), poder seure davant d'un ordinador, demanen tant llocs per meditar com per descansar, espais solitaris al costat d'espais col·laboratius per treballar en grup i, a més, poder prendre un cafè. Així, la Moffitt Undergraduate Library de la UC Berkeley, que va néixer a la dècada dels anys 1930 amb el propòsit de tenir una biblioteca de campus en exclusiva per als estudiants de pregrau, va ser redissenyada en els anys 1970 com una biblioteca orientada a la investigació en resposta al repte de proporcionar serveis bibliotecaris de qualitat als estudiants de pregrau. En aquesta dècada s'intenta crear un espai per a l'ús continuat durant vint-i-quatre hores al dia, els set dies a la setmana i els tres-cents seixanta-cinc dies de l'any, fet que els americans abreugen amb la fórmula 24/7. Una de les característiques de la Moffitt Undergraduate Library és que tindrà un espai de col·laboració amb parets transparents mòbils amb l'objecte de proporcionar espais versàtils per a diferents moments i necessitats. El futur quart pis està dedicat a una secció de treball en equip destinat a l'estudi de grups. Es tracta d'un coespai de treball col·laboratiu, on es pot parlar en veu alta, amb parets mòbils en el qual els estudiants no necessiten demanar permís per configurar l'espai al seu gust i necessitats. També hi haurà un laboratori d'aprenentatge de trenta places en el qual s'oferiran tallers gratuïts sobre una àmplia gamma de temes, incloent-hi un programa pilot sobre alfabetització digital que la biblioteca està planejant adreçar a estudiants i altres socis del campus.

L'objectiu principal d'aquests serveis és compartir recursos, coneixement i poder crear coses com un espai d'aprenentatge alternatiu, flexible i informal. La tasca de la biblioteca en aquest nou context és fonamentalment establir dinàmiques comunitàries, obertes i participatives que estimulin la creació, l'aprenentatge i la creativitat. En els *makerspaces* es forma una comunitat d'inventors on els participants col·laboren els uns amb els altres, encara que també poden haver-hi persones especialitzades contractades per la biblioteca per proporcionar cursos especialitzats sobre diverses matèries.

4 Conclusions

Els ciutadans han anat sempre a les biblioteques per obtenir informació i històricament la informació prové de llibres. Però aquest procés està canviant i, per mantenir-se al dia, les biblioteques hauran de diversificar i ampliar els seus espais i serveis transformant-se en plataformes capaces de poder seguir essent rellevants en les seves comunitats. Per això, les biblioteques han d'adaptar-se, innovar i reimaginar els seus espais i serveis. La gent les vol, però volen que siguin millors, tal com es posa de manifest.

Les biblioteques sempre han tingut un paper vital en les comunitats a les quals serveixen. Les necessitats canviants i les demandes dels usuaris estan donant lloc a una evolució física de les biblioteques, incloent-hi un augment en els espais de treball en grup, disponibilitat d'ordinadors, accés a Internet i ampliació de les àrees de trobada. Paral·lelament a aquesta transformació física, s'està produint un canvi en la manera en què les biblioteques ofereixen llibres als lectors per complementar les seves col·leccions impreses. D'aquesta manera, les biblioteques estan ajustant les línies de comunicació per mantenir-se al dia amb la tendència de la tecnologia i la necessitat de proporcionar als usuaris la informació que necessiten quan la necessiten. Per la seva banda, els bibliotecaris han començat a identificar una raó fonamental per a la supervivència institucional en els beneficis públics que proporcionen les seves organitzacions a les comunitats que serveixen, fonamentalment advocant al principi d'un "tercer lloc" centrat en l'aprenentatge.

Per tal d'aconseguir aquests objectius les biblioteques han d'integrar tres elements essencials: la connexió entre les persones i el foment de les relacions entre els diferents actors de la comunitat per enfortir-ne el capital humà; la utilització dels espais físics i virtuals de les biblioteques per potenciar formes innovadores d'aprenentatge i educació, i l'ús de les diferents plataformes per fomentar la socialització de les idees i els coneixements comunitaris.

L'evolució del paper del bibliotecari per satisfer les necessitats dels lectors del segle XXI ha permès el desenvolupament de nous serveis per arribar millor i a més persones de la comunitat. D'aquesta manera, la tasca de la biblioteca consistirà a dinamitzar i animar els usuaris a desenvolupar i compartir habilitats que no es poden practicar a través d'Internet, transformant-se en un club social sense llibres, que és el que defineix la biblioteca com a incubadora de projectes, ja que promou una visió diferent, tot i que de cap manera incompatible, entre el concepte tradicional de biblioteca i el del "tercer lloc", que s'utilitza com sempre s'han utilitzat les biblioteques, però també com l'hospital de l'ànima i el parc temàtic de la imaginació. Així, les biblioteques sobreviuran només si les comunitats a les quals serveixen volen i necessiten que ho facin. És ben cert i provat que al bibliotecari del segle XXI és més valorat per la seva capacitat de conèixer, formar i assessorar sobre metodologies i tendències d'aprenentatge i investigació que per les tasques tradicionals relacionades amb la descripció i organització dels continguts.

D'aquesta manera, la biblioteca com a plataforma remodela radicalment les activitats diàries, allunyant-se del vell model de descripció, organització de col·leccions i "préstecs" vers una nova visió de la biblioteca com un eix central per establir connexions comunitàries i d'aprenentatge.

Bibliografia

Agresta, M. (2015). *What Will Become of the Library?: How it will evolve as the world goes digital*.

<<http://www.slate.com/articles/life/design/2014/04/>

[the_future_of_the_library_how_they_ll_evolve_for_the_digital_age.html](http://www.slate.com/articles/life/design/2014/04/the_future_of_the_library_how_they_ll_evolve_for_the_digital_age.html)

(http://www.slate.com/articles/life/design/2014/04/the_future_of_the_library_how_they_ll_evolve_for_the_digital_age.html%3e)

>

Couros, G. (2013). "Two Roads to Innovation". In: *Principal of Change*. <<http://georgecouros.ca/blog/archives/4050>

(<http://georgecouros.ca/blog/archives/4050>) >

Dudley, M. (2013). *Public Libraries and Resilient Cities*. American Library Association.

European Commission (2015). *Upgrading the Single Market: more opportunities for people and business*.

<<http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents?locale=en&tags=single-market-strategy-2015-communication>

(<http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents?locale=en&tags=single-market-strategy-2015-communication>) >

Garner, A. K. (2014). *People, Place and Platform: The role of the 21st-century library in the digital era is built on its three key assets: people, place and platform*.

Horrigan, J. B. (2015). *Libraries at the Crossroads: The public is interested in new services and thinks libraries are important to communities*. Pew Research Center.

Howard, E. R.; Sugarman, J.; Christian, D.; Lindholm-Leary, K. J. [et al.] (2007). *Guiding Principles for Dual Language Education*. Edtion ed.:

Center for Applied Linguistics, <http://www.cal.org/twi/Guiding_Principles.pdf (http://www.cal.org/twi/Guiding_Principles.pdf%3e)

>

Johnson, L.; Adams, S.; Cummins, M. (2015). *Horizon Report > 2015 Higher Education Edition*. NMC.

<<http://www.nmc.org/publication/nmc-horizon-report-2015-higher-education-edition/> (<http://cdn.nmc.org/media/2015-nmc-horizon-report-HE-EN.pdf%3e>) >

Mcdermott, M. M. (2014). "How libraries are competing in the digital age". In: *Democrat & Chronicle*.

<<http://www.democratandchronicle.com/story/news/2014/10/25/libraries-competing-digital-age/17897503/>

(<http://www.democratandchronicle.com/story/news/2014/10/25/libraries-competing-digital-age/17897503/%3e>) >

Miller, R. T. (2015). "Transformation Time: Sari Feldman hits the right tone". *Library Journal*

<<http://lj.libraryjournal.com/2015/11/advocacy/transformation-time-sari-feldman-hits-the-right-tone-editorial/#>

(http://lj.libraryjournal.com/2015/11/advocacy/transformation-time-sari-feldman-hits-the-right-tone-editorial/#_>) >

Resnick, B. (2014). "The Library of the Future Is Here: It's got 3-D printers, laser cutters, sewing machines, and its own roast coffee, named 'shush'". In: *CityLab*. <<http://www.citylab.com/design/2014/01/library-future-here/8193/>

(<http://www.citylab.com/design/2014/01/library-future-here/8193/%3e>) >

Sandeep, K. (2013). "The Power of Incremental Innovation!". In: *WIRED*. <<http://www.wired.com/insights/2013/11/the-power-of-incremental-innovation/>

(<http://www.wired.com/insights/2013/11/the-power-of-incremental-innovation/>>) >

Trowbridge, H. (2015). "What is the role of libraries in the digital world". In: *Curious Minds New*.
<<http://www.curiousminds.org.uk/2015/09/what-is-the-role-oflibraries-in-the-digital-world/>
(<http://www.curiousminds.org.uk/2015/09/what-is-the-role-oflibraries-in-the-digital-world/%3e>) >

Zickuhr, K.; Rainie, L.; Purcell, K. (2013). *Library services in the digital age: Patrons embrace new technologies – and would welcome more. But many still want printed books to hold their central place*. Pew Research Center's Internet & American Life Project,
<http://libraries.pewinternet.org/files/legacy-pdf/PIP_Library%20services_Report.pdf
(http://libraries.pewinternet.org/files/legacy-pdf/PIP_Library%20services_Report.pdf%3e) >

Citació recomanada

Alonso Arévalo, Julio (2016). "La biblioteca en procés de canvi". *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, núm. 36 (juny) . <<http://bid.ub.edu/36/arevalo.htm>>. DOI: <http://dx.doi.org/10.1344/BiD2016.36.11> [Consulta: 14-07-2016].

DOI: <http://dx.doi.org/10.1344/BiD2016.36.11> (<http://dx.doi.org/10.1344/BiD2016.36.11>)